

● W dniu **7 września 2011 r.** Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające Powstania śląskie, o nominałach:

10 zł wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze,

2 zł wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu
NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich
stanowi okazję zarówno do upamiętniania
ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania
zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011

Informacje o planie emisji
znajdują się na stronie:

www.nbp.pl/monety

Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP
jest prowadzona w serwisie Kolekcjoner
(aukcja internetowa/sklep internetowy) pod adresem:

www.kolekcjoner.nbp.pl

 KOLEKCJONER

oraz w oddziałach okręgowych NBP.

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

Powstania śląskie

Powstania śląskie

● Odradzająca się w 1918 r. polska państwowość zmagala się z wieloma problemami. Jednym z nich była płynność granic ówczesnej Rzeczypospolitej. Ich przebieg trzeba było albo wynegocjować, albo wywalczyć, czynem zbrojnym popierając dyplomatyczne postulaty. W takim kontekście należy rozpatrywać try powstania śląskie.

● Górny Śląsk był w państwie niemieckim przypadkiem szczególnym – większość jego mieszkańców posługiwała się językiem polskim, a raczej jego miejscowym dialektem. Nie przesądzało to jednak o ich przynależności narodowej. Świadomość Górnoślązaków wciąż polaryzowała się, czy to w kierunku polskim, czy niemieckim.

● Wojenna klęska Niemiec oraz nastroje rewolucyjne odcisnęły na Górnym Śląsku szczególne piętno. Narastające od pewnego czasu konflikty narodowościowe zyskały nowy impuls – było nim powstanie państwa polskiego, zgłaszającego roszczenia wobec tego uprzemysłowionego regionu o ogromnym potencjale.

● Pod koniec 1918 r. ludność polska zaczęła tworzyć Rady Ludowe, a górnoślązcy delegaci uczestniczyli w obradach poznańskiego Sejmu Dzielnicowego. Eskalacja konfliktu polsko-niemieckiego była nieunikniona. Jego szczególne natężenie przypadło na lato 1919 r. – wtedy nastąpiła fala strajków, prowadzonych pod hasłami socjalnymi i narodowościowymi.

● Kontrakcja strony niemieckiej spowodowała, że część działaczy miejscowej Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) przystąpiła do

działania. W nocy z 16 na 17 sierpnia 1919 r. doszło do pierwszego zbrojnego wystąpienia (I powstanie śląskie). Słabo skoordynowane starcia ogarnęły głównie powiaty o największym odsetku polskiej ludności – pszczyński i rybnicki. Na czele ruchu stanął kierujący górnośląską POW Alfons Zgrzebnik. Początkowe drobne sukcesy nie dały jednak zwycięstwa – nie zdołano zdobyć miast, nie było też wsparcia z Polski. Wobec miążżącej przewagi Niemców Zgrzebnik już 24 sierpnia wydał rozkaz zaprzestania walk.

● Pomimo porażki militarnej, w wyborach komunalnych 1919 r. strona polska triumfowała. W lutym 1920 r. władzę na Górnym Śląsku przejęli alianci, przygotowując plebiscyt. Miał on rozstrzygnąć o przynależności regionu. W poprzedzającej go kampanii starły się racje obu stron. W lepszej sytuacji znajdowali się Niemcy, kontrolujący miejscową policję. W tej sytuacji Alfons Zgrzebnik 19 sierpnia 1920 r. dał hasło do zbrojnego wystąpienia (II powstanie śląskie). Tym razem przygotowano je znacznie lepiej. Osiągnięto najważniejszy cel – usunięto policję niemiecką i zastąpiono ją polsko-niemiecką policją plebiscytową. Powstanie to nie przyniosło jednak właściwego rozstrzygnięcia.

● Dokonać miał tego plebiscyt, który odbył się 20 marca 1921 r. Wskutek wielu czynników, po części zawinionych przez stronę polską (jak żądanie przyznania prawa głosu wszystkim urodzonym na obszarze plebiscytowym) 59,6% głosujących opowiedziało się za Niemcami. Triumfowali oni w zachodnich

powiatach oraz w miastach. Na wschodzie regionu oraz na wsi dominowała opcja polska.

● Ponieważ wśród aliantów trwały spory o interpretację wyników plebiscytu, stojący na czele Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego (PKPleb) Wojciech Korfanty rzucił hasło do kolejnego, trzeciego już powstania. Rozpoczęło się ono w nocy z 2 na 3 maja 1921 r., pod każdym względem były to już regularne działania wojenne. Ich celem było dojście do tzw. linii Korfantego, czyli postulowanej granicy polsko-niemieckiej. Wykorzystując zaskoczenie, linię tę osiągnięto już w pierwszym tygodniu walk.

● Kontrofensywa przeciwnika, choć nie przyniosła rozstrzygnięcia, zagroziła przerwaniem powstańczego frontu. W tej sytuacji interweniowali alianci, wymuszając zawieszenie broni. Walki wygasły ostatecznie z końcem lipca.

● W 1922 r., w wyniku podziału Górnego Śląska dokonanego po powstaniu, po stronie niemieckiej pozostało 70% obszaru plebiscytowego. Równocześnie Polsce przypadła większość miejscowego przemysłu kopalnianego i hutniczego. Wchodząc w skład Rzeczypospolitej, polski Górny Śląsk, stał się jej wyjątkowo bogatą częścią.

Grzegorz Bębnik

MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011

N O M I N A Ł 10 Z Ł

metal Ag 925/1000 ■ stempel lustrzany ■ średnica 32,00 mm
masa 14,14 g ■ wielkość emisji (nakład) 50.000 szt.

AWERS: Centralnie, stylizowany fragment mapy Śląska w granicach zgodnych z postulatami terytorialnymi, zgłaszanymi po plebiscycie na Górnym Śląsku w 1921 roku. Na tle mapy stylizowany fragment śląskiego krajobrazu. Po prawej stronie wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Poniżej orła, z prawej strony, napis: 10 ZŁ. U dołu, na tle mapy, oznaczenie roku emisji: 2011. Po lewej i po prawej stronie mapy, półkołem, napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod orłem, po prawej stronie, znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie, stylizowane wizerunki trzech powstańców śląskich, wpisane w kontur fragmentu mapy Śląska. Od góry, ukośnie w prawo, napisy: 1921/1920/1919. W otoku napis: POWSTANIA ŚLĄSKIE.

Projektant monety: GRZEGORZ PFEIFER

N O M I N A Ł 2 Z Ł

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 800.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-11, poniżej orła napis: ZŁ 2 ZŁ. W otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod orłem, po prawej stronie, znak mennicy: M/W.

REWERS: Stylizowane wizerunki powstańców śląskich. U góry napisy: 1919 1920 1921. U dołu napis: POWSTANIA/ŚLĄSKIE.

NA BOKU: osmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: EWA TYC-KARPIŃSKA
Projektant rewersu: GRZEGORZ PFEIFER